



Historielaget Mostadmark Jernverks Venner

LEIF HALSE

# JØNS KØLDRENG



Mostadmark Jernverks Venner



Boka «Jøns Køldreng» av Leif Halse (Fonna forlag-1960 og nytrykk av Mostadmark Jernverks Venner - 2018) er ei fortelling fra gruve- og bergverksmiljøet i Mostadmark på 17- og 1800-tallet. Her skildres arbeidsdager, livet og samfunnet beskrives levende i alvor og skjemt (humor). Vi blir godt kjent med karakterene i boka, unger og familier på Verket. Storhammersmeden Herman som kom fra Sverige med sin kompetanse, Jøns- sønnen fra tidligere ekteskap, mor til Jøns er død, Gjertrud er stemor til Jøns, og Litj-Nils er halvbroren. De bor på Kringhaugen, vi møter ungene fra de andre Verketsplassene, Finnplassen, Gammelplassen osv., det er egen skole med Ulrik skolemeister på Verketsgården. Jøns, hovedkarakteren følges gjennom året, drømmen hans er å bli storhammersmed som faren, men første milepæl er køldreng, guttene måtte være 12 år før de kunne greie det. Unger fra bygda vil ha rollene som Verketsonger- køldrenger. Smeder og arbeidsfolk, bønder og hester skal med. Bøndene i bygda, samt i Selbu og Dragsten hogde tømmer til kullmilene, det var mange arbeidsplasser, og god inntekt. Ane Gammelplassen er stedets «lege», hun driver med årelating og er den som tar ansvar når sykdom oppstår, hun er også jordmor. Hennes datter Kari er både skoleflink og vakker og Jøns ser opp til henne. De to vil ha en viktig plass i spelet, som en ung og glad parallell til kjærlighetsforholdet mellom Finn Pål og setertausa Marta i sagnet, som er både dramatisk og skjebnesvangert.